

Příloha č. 2

Popis funkcí Centrálního portálu knihoven ČR, způsob a podmínky jejich postupné realizace

Cílem projektu Centrální portál knihoven ČR (CPK) je naplnění cílového stavu popsaného v Koncepti rozvoje knihoven ČR na léta 2011-2015 v odstavci Stav, kterého má být dosaženo: **Vytvořit silný centrální portál poskytující kvalitní, pohotové služby, které umožní klientům získat požadovaný dokument v tradiční tištěné nebo digitální formě nebo informaci kdykoli, odkudkoli a kdekoli.**

Vytvoření jednotného rozhraní systému knihoven je komplexní úkol, proto jsou v Koncepti specifikovány i dílčí cíle, projekty / aktivity.

1. Vytvořit silný portál jako základní stavební kámen pro zajištění přístupu do celého systému knihoven.
2. Vytvořit systém jednotných uživatelských identit (využití federativní autentizace)
3. Nabídnout uživatelům možnost on-line plateb za poskytované knihovnické služby.
4. Zajistit koordinovaný přístup knihoven a jejich uživatelů k informačním zdrojům nabízeným systémem knihoven.
5. Optimalizovat systém meziknihovnických služeb a dodávání dokumentů s důrazem na rychlost, pohotovost, spolehlivost a efektivní využití informačních zdrojů.
6. Vytvořit podmínky k tomu, aby každá knihovna působila jako rozhraní pro vstup do celého systému knihoven a každý knihovník byl schopen poskytnout komplexní službu.

V Koncepti je popsán cílový stav, kterého bude dosaženo postupným plněním dílčích cílů.

Služby a části CPK

CPK má několik částí. Některé budou pro klienta na první pohled viditelné (informační část a vyhledávač), jiné budou pro něho ukryté a budou mu nabízeny automaticky, takže o jejich existenci mnohdy ani nebude vědět (např. linkovací server se navenek „tváří“ jako součást vyhledávače). V následující tabulce je uvedeno, které části zajišťují uspokojení konkrétních potřeb klientů CPK.

Klient potřebuje	Klient použije část	Funkce použité části
Najít informace o službách a akcích českých knihoven	Informační část	Nabídnout informace o systému, službách a akcích českých knihoven v jednoduché a dobře srozumitelné podobě na jednom místě
Najít a rezervovat si dokument ve své knihovně / svých knihovnách	Náhrada OPACu knihovny	Nabídnout katalogy knihovny/knihoven, kde je klient registrován, zjistit okamžitou dostupnost, rezervovat knihy, zobrazit aktuální seznam výpůjček, stav finančního konta a další činnosti spojené se čtenářským kontem, vše ve stejném rozhraní jako u hledání v širším kontextu všech českých

		knihoven
Vyhledat informaci o dokumentech dostupných v českých knihovnách	Vyhledávač	Nabídnout prohledávání metadat, abstraktů, plných textů a dalších informací integrovaných z různých zdrojů do jednoho místa (centrální + lokální index)
Získat plný text nalezeného dokumentu nebo další přidáné služby	Linkovací server	Nabídnout přidáné služby k nalezenému dokumentu: odkazy na plný text dokumentu, vyhledání v katalogích knihoven, získání citace, elektronické dodání dokumentu, recenzi či dostupnost v internetovém knihkupectví, encyklopedické informace o autorech, související dokumenty na www atd.
Půjčit nalezený dokument, který není k dispozici ve fondu jeho knihovny	Meziknihovní výpůjční služba	Poskytnout klientům dokumenty nebo jejich kopie bez ohledu na místo jejich uložení

Dále jsou podrobněji vysvětleny jednotlivé funkce (služby) CPK. V tabulkách je uveden také způsob jejich postupné realizace a jsou zde specifikovány podmínky, které musí zapojené knihovny pro využití jednotlivých funkcí splnit.

Funkce, které nebudou realizovány v roce 2015 (budou realizovány v roce 2016 nebo později) jsou uvedeny na šedém pozadí.

Informační část

Informační část portálu Knihovny.cz se stane přístupovým bodem k informacím o českých knihovnách pro širokou veřejnost.

Vytvořením informační části portálu Knihovny.cz na doméně www.knihovny.cz dojde ke zlepšení přístupu k informacím o nabídce, službách a aktivitách českých knihoven, a tedy i ke zlepšení prezentace poskytovaných i připravovaných veřejných knihovnických a informačních služeb. Zvýšení povědomí o činnostech a službách knihoven ve společnosti může potenciálně vést k zesílení návštěvnosti českých knihoven, k nárůstu využívání informačních zdrojů či ke zkvalitnění podpory knihoven ze strany zřizovatelů.

Název funkce/služby	Specifikace	Způsob realizace	Podmínky realizace
Centrální adresář knihoven	Možnost vyhledat knihovny po celé republice dle vybraných filtrů - podle polohy, typu knihovny či poskytovaných služeb.	Pravidelná sklizeň dat přes API z Adresáře knihoven a informačních institucí ČR (databáze ADR).	Každá knihovna evidovaná Ministerstvem kultury ČR musí pravidelně aktualizovat informace o své instituci v databázi ADR (minimálně jednou ročně, ideálně při každé

			<p>nastalé změně).</p> <p>Předběžný přehled povinných a volitelných údajů:</p> <p>Povinné údaje (uvidí uživatel na Knihovny.cz):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Název knihovny ● Anglický název knihovny (existuje-li) ● Evidenční číslo MK ČR ● Adresa ● Geolokace ● Odkaz na web ● Odkaz na on-line katalog ● Kontaktní osoba ● Kontaktní telefon ● Kontaktní e-mail ● Pobočky (název, adresa, geolokace) ● Poskytované služby (zaškrtnutí v příslušném číselníku) ● Typ knihovny (zaškrtnutí v příslušném číselníku) <p>Povinné údaje (neuvidí uživatel na Knihovny.cz, budou viditelné v databázi ADR):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Informace k MVS (sigla, kontakty) ● Počet knihovních jednotek ● Počet titulů periodik ● Knihovní systém ● Role v regionálních funkcích ● Údaje o zřizovateli <p>Volitelné údaje (uvidí uživatel na Knihovny.cz):</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Otevírací doba
Centrální registr kulturních a vzdělávacích akcí knihoven	Možnost vyhledat kulturní a vzdělávací akce knihoven po celé republice dle vybraných filtrů - např. dle data konání či polohy.	Pravidelná sklizeň dat v předem definovaném formátu z webových stránek knihoven.	Každá knihovna, jež bude mít zájem zviditelnit své kulturní a vzdělávací akce prostřednictvím CPK, bude muset zveřejnit data o plánovaných akcích v předem definovaném formátu (např. název akce, místo

			konání, termín konání), jež umožní sklizení dat.
--	--	--	---

Náhrada OPACu knihovny

Řešení navrhované pro CPK nemůže nahradit knihovní systémy v jejich plné funkcionalitě (akviziční a katalogizační modul a výpůjční systém), může ale nahradit modul OPAC. Rozhodnutí, zda knihovna nahradí stávající OPAC řešením CPK, nebo zda si ponechá svůj OPAC a CPK bude prezentován na jejích stránkách pouze formou vyhledávacího okénka, bude kromě kvality nabízeného řešení záviset i na tom, do jaké míry budou její uživatelé využívat kromě vlastního katalogu knihovny i externí zdroje. Pokud bude míra využití externích zdrojů vysoká, bude pro její uživatele jednotné prostředí pro práci se zdroji „mateřské“ knihovny i externích knihoven významným přínosem.

Název funkce/služby	Specifikace	Způsob realizace	Podmínky realizace
Přihlašování uživatelů	Možnost přihlašování uživatelů přímo přes rozhraní CPK	Tlačítko "Přihlásit"	Uživatel se přihlásí existujícím účtem některého z poskytovatelů identit
Zobrazení stavu čtenářského konta	Možnost ověření dostupnosti dokumentu s následným objednáním včetně rezervace dokumentu, vyžádání kopie a dalších služeb, jako např. prolongace atd. - propojení s čtenářským kontem uživatele.	Vufind	Minimální NCIP požadavky pro zapojení do CPK (Centrálního portálu knihoven) nebo Aleph API
Dostupnost dokumentů	Informace o dostupnosti dokumentů (absenční/prezenční, dostupný online, info o regionu/instituci, info o možnosti zakoupení dokumentů nedostupných v knihovnách)	Faseta a zobrazení statutu v seznamu jednotek / úplném zobrazení záznamu	Záznamy včetně pole 996, dostupnost informací o elektronické verzi
Okamžitá dostupnost	Možnost zobrazit si dynamicky okamžitou dostupnost dokumentu v knihovnách	U fyzických dokumentů lze zjišťovat dostupnost prostřednictvím API z knihovních systémů. U online zdrojů dodá přihlášeným uživatelům informaci o dostupnosti linkovací server na základě afiliace uživatele.	Fyzické dokumenty: Knihovní systém instituce je schopen poskytnout prostřednictvím API (ALEPH API nebo NCIP) informaci o okamžité dostupnosti dokumentů

Vyhledávač, integrace zdrojů a související funkce

CPK nabídne uživatelům na jednom místě a v jednotném rozhraní přímý přístup ke službám i fondům všech zapojených knihoven i k externím zdrojům. Uživatel tak získá přístup i ke zdrojům a službám knihoven, v nichž není zaregistrován. Pokud zjistí, že jde o pro něho zajímavé zdroje a služby, které ale vyžadují registraci, může se do dalších knihoven zaregistrovat online z pohodlí domova, stejným způsobem může za služby i platit.

Název funkce/služby	Specifikace	Způsob realizace	Podmínky realizace
<i>Integrace zdrojů v lokálním a centrálním indexu</i>			
Zapojení katalogu a a dalších vlastních zdrojů knihovny do CPK	Zapojení katalogů a dalších zdrojů knihovny (databáze, bibliografie, digitální knihovny atd.) do CPK a možnost jejich využití v širším kontextu dalších zapojených zdrojů + jejich nabídka širší skupině uživatelů	Zapojení zdrojů do lokálního indexu	Interoperabilita – splnění podmínek (https://docs.google.com/document/d/1qralxwAp2WN1H2Rud05W58g00jp9Fn0poniEuQECQOk/edit?usp=sharing)
Využití volně dostupných domácích i zahraničních zdrojů v jednotném rozhraní společně s ostatními zdroji	Možnost práce s volně dostupnými domácími i zahraničními zdroji v jednotném rozhraní, není nutné zvládnutí řady nativních rozhraní u mnoha různých zdrojů	Sklízení, deduplikace a indexace zdrojů přímo do lokálního indexu	Zdroj musí být možné sklídit a indexovat (pravděpodobně bude nutné i uzavření smluv). U zahraničních zdrojů velmi pečlivě zvážit, proč jej dávat do lokálního indexu a nechtít ho v centrálním. U indexovaných zdrojů musí být shoda v tom, zda a jak je do portálu zapojit.
Využití domácích placených zdrojů knihovny v jednotném rozhraní společně s ostatními zdroji	Možnost práce s placenými domácími zdroji v jednotném rozhraní, není nutné zvládnutí řady nativních rozhraní u mnoha různých zdrojů	Zapojení zdrojů do lokálního indexu	<ul style="list-style-type: none"> • Zakoupení přístupu k lokálním placeným zdrojům pro knihovny zapojené do CPK (uzavření smluv s jejich agregátory a/nebo jednotlivými producenty) • Splnění základních podmínek interoperability na straně dodavatelů zdrojů
Využití zahraničních placených zdrojů knihovny v jednotném rozhraní společně s ostatními zdroji	Možnost práce s placenými zahraničními zdroji v jednotném rozhraní, není nutné zvládnutí řady nativních rozhraní u mnoha různých zdrojů	Integrace zdrojů v centrálním indexu	<ul style="list-style-type: none"> • Zakoupení přístupu k zahraničním placeným zdrojům v jednotlivých knihovnách/skupinách knihoven • Zakoupení centrálního indexu pro knihovny zapojené do CPK
<i>Uživatelské rozhraní</i>			

Jednoduché a přátelské rozhraní pro každého	Jednoduché, intuitivní a přátelské uživatelské rozhraní. Je s ním schopen pracovat kdokoli, laik i zkušený uživatel-profesionál jeho prostřednictvím snadno nalezne požadované informace	Vufind	Bude panovat shoda na tom, co je to přátelské a uživatelské rozhraní pro laika i profesionála
Podpora vícejazyčného rozhraní	Ve výchozí instalaci nabídka různých jazykových rozhraní (minimálně české a anglické). V průběhu práce lze rozhraní přepínat bez omezení funkčnosti.	Anglicky a česky	Informace získávané z knihoven (název knihovny, pobočky, statusy, apod.) budou přeloženy pouze v případě, že daná knihovna dodá překlad.
Přizpůsobení designu uživatelského rozhraní	Možnost vytvořit graficky odlišná rozhraní pro CPK (ná vaznost na design informační části) i pro jednotlivé knihovny (ná vaznost na design jejich vlastních stránek)	Bude převzato řešení Finna.	Parametrizace na úrovni jednotlivých knihoven bude k dispozici ve chvíli, kdy Finna přejde na Vufind verze 2. Implementace takového rozhraní bude probíhat nejdříve v roce 2016.
Integrace do www stránek	Snadná integrovatelnost uživatelského rozhraní (alespoň ve formě vyhledávacího boxu a zobrazení výsledků) do www stránek organizací, facebooku a dalších sociálních sítí	Ve formě vyhledávacího políčka/boxu	---
Responzivní design	Zobrazení stránek je optimalizováno pro různá zařízení (mobily, tablety, notebooky apod.)	Existuje jedno rozhraní, které se chová responzivně	---
Vyhledávání			
Jednoduché jednořádkové vyhledávání	Jednořádkové vyhledávání typu Google	Jednoduché jednořádkové vyhledávání	---
Pokročilé vyhledávání	Pokročilé vyhledávání (kombinace více polí, využití všech Booleovských operátorů)	Pokročilé vyhledávání Vufind	---
Sémantický analyzátor, našeptávač	Nápověda typu "Did you mean?", našeptávače při zadávání dotazu	Našeptávač ve vyhledávacím okně	---
Paralelní vyhledávání/dohledávání	Paralelní vyhledávání s využitím protokolu Z39.50, SRU/SRW, případně přes jiné konektory pro prohledávání zdrojů, které nejsou zařazeny ve standardních velkých centrálních indexech a nehodí se ani do lokálních indexů (zahraniční katalogy a databáze atd.)	Využití JIB - když je výsledkem hledání 0 záznamů, odkazujeme na JIB	Zajištění provozu JIB v NK ČR
Přehled provedených dotazů, tvorba	Možnost uložit si zadání dotazu (historie), případně	Vufind - historie hledání, RSS.	---

SDI/alertů	vytvořit SDI / alert (pomocí e-mailu, RSS).		
Práce s výsledky			
Využití faset a klastrů	Možnost analýzy a zpřesnění výsledků pomocí faset, klastrů či jiných obdobných nástrojů (autor, název rok vydání, předmět atd.)	Fasety ve výsledcích dotazů a filtry v pokročilém hledání	---
Volba a modifikace nastavení relevance	Řazení podle potřeb uživatelů/knihovny (např. předřazení zdrojů knihovny ve výsledkové množině před ostatní zdroje)	Ano	Modifikaci provádí MZK na základě požadavků, které ale nesmí být protichůdné
(Grafický) indikátor typu dokumentů	V seznamu výsledků je na první pohled zřejmé, o jaký druh dokumentu se jedná	Ikonka typu dokumentu	Konzistence v kódovaných údajích
Zobrazení údaje o dostupnosti dokumentu s ohledem na autorská práva	Zprostředkování informace o možnosti získání elektronické kopie dokumentu na úrovni záznamu (v souladu s copyrightem) - prostřednictvím fasety	Ano	Nutná dostupnost údajů v rámci Krameria
Další přidávané služby			
Obohacení o služby elektronického dodání dokumentů	Integrace tlačítek EOD (projekt eBook on Demand), případně dalších, ke každému záznamu, kde je to relevantní (tj. monografie nespádající pod autorskou ochranu) a VPK (Virtuální polytechnická knihovna – objednávky kopií článků).	Ano	Potřebujeme od každé knihovny informaci o tom, které záznamy spadají do EOD a od NTK info jak má vypadat zapojení VPK.
Nástroje pro export záznamů	Nástroje pro uživatele - export do citačních manažerů - podpora ČSN ISO 690, RIS formátu (RefWorks, Zotero, citace.com, EndNote atd.).	Vše s výjimkou ČSN 690, která vyžaduje integraci citace.com	Nutno rozhodnout zda jít cestou Citace.com nebo vlastního vývoje, resp. vývoje v rámci serveru obalkyknih.cz
Obohacování výsledků o další informace a služby	Možnost obohacení výsledků o obrazové informace (obsahy, obálky, plné texty) - využití služeb serveru obalkyknih.cz pro obsahy a obálky, služba Ebook on Demand, VPK, indexovat fulltexty obsahů z obálek knih	Obálky knih, EOD, VPK,	---
Doporučování souvisejících dokumentů	Doporučování souvisejících dokumentů	Vufind	---
Identifikace uživatelů			
Anonymní přístup k uživatelskému rozhraní	Možnost použít veřejné uživatelské rozhraní bez jakékoli identifikace	Ano	---
Maximální komfort pro	Anonymní přístup ke všem	Ano	Potřebujeme shodu na

anonymního uživatele	údajům dostupným u volných dokumentů nebo u ostatních dokumentů na základě smluv uzavřených s vydavateli. Jedná se o tyto údaje: metadata, obsah, abstrakt, anotace, stručný výtah z plného textu s vyznačenými selekčními prvky, plný text, digitalizovaný dokument včetně obrázků, tabulek, fotografií atd.		tom jak měřit komfort.
Systém registrace uživatelů a správy identit	Možnost identifikace na základě identifikačních údajů (registrace) v kterékoli knihovně ČR zapojené do CPK (předpokladem je existence potřebného rozhraní na straně knihovních systémů).	Ano	Nutnost zapojení knihovny do eduID.cz
Podpora sdílení identit	Možnost vytvořit si osobní účet pro některé personalizované služby nevyžadující záruky a ověření identity např. za použití stávajících systémů a služeb typu MojID, Facebook, Google +.	prostřednictvím eduID.cz	Nutnost zapojení knihovny do eduID.cz
Podpora vzdáleného přístupu k licencovanému obsahu	Možnost vzdáleného přístupu k licencovanému obsahu všude tam, kde je to možné	Řešení autentizace systémem Shibboleth, prostřednictvím federace identit eduID (www.eduid.cz)	Nutnost zapojení knihovny do eduID.cz
<i>Sdílení identit</i>			
Propojení s federací identit	Každá zapojená knihovna je začleněna do federace identit eduID.cz. Při přihlašování do CPK se uživatel přihlašuje prostřednictvím účtu v některé ze zapojených knihoven.	Knihovna se může zapojit do federace identit sama, nebo, pokud má funkční autentizační rozhraní protokolu NCIP, může využít NCIP bránu pro eduID, provozovanou jako součást CPK	Nutnost zapojení knihovny do eduID.cz
Propojení uživatelských kont	Systém bude umožňovat propojení uživatelských kont stejného uživatele ve více knihovnách.	Informace o propojení identit je nyní držena ve VuFindu (je	Nutnost zapojení knihovny do eduID.cz

		využívána mírně upravená funkcionality Library Cards, vyvinutá v rámci projektu finna). Systém identit Perun vyvíjený v rámci edulD bude s CPK propojen jakmile to bude možné	
Jednotné přihlášení	Po přihlášení prostřednictvím edulD již nebude vyžadováno duplicitní přihlášení do systému CPK. CPK pracuje s údaji získanými při přihlášení uživatele od poskytovatele identity	Ano	---
Online platby			
Informace o platbách uživatele	Možnost získat informaci o stavu závazků nebo pohledávek uživatelů u zapojených knihoven a možnost jejich úhrady prostřednictvím platební brány dané knihovny	Prostřednictvím API (dle typu knihovního systému buď protokol NCIP, nebo API Alephu)	ALEPH API nebo NCIP na straně knihovny
Online registrace	Pokud uživatel není zaregistrován v některé knihovně, je mu ve vhodné chvíli nabídnuta možnost online registrace.	Knihovna dodá link na svou registrační stránku	Předpokladem online registrace je online úhrada registračního poplatku a akceptování validovaného MojelD. Obojí je ale samostatnou věcí každé knihovny

Linkovací server - přístup k plným textům a další přidané služby

Úkolem linkovacího serveru (linkserveru) je nabídnout co nejúplnější a nejpřesnější nabídku přidaných služeb k vyhledanému dokumentu. Link servery nabízejí odkazy na plný text dokumentu, vyhledání v katalozích knihoven, získání citace, elektronické dodání dokumentu či zakoupení fyzického dokumentu v knihkupectví, recenzi v internetovém knihkupectví, encyklopedické informace o autorech, související dokumenty na www atd.

Název funkce/služby	Specifikace	Způsob realizace	Podmínky realizace
Linkování – přidané služby	SFX jako součást CPK s využitím API	Bude využit stávající linkovací server JIB (SFX).	Zajištění provozu linkovacího serveru JIB (SFX) v NK ČR

Meziknihovní výpůjční služba

Pro uživatele primárně menších knihoven má CPK zjednodušit přístup k fondům zapojených knihoven v rámci celé ČR, přičemž uživatel si může zvolit knihovnu, ve které si po registraci dokument vyzvedne. V tomto případě bude mít uživatel možnost v několika krocích zařídit objednávku požadovaného dokumentu i vzdáleně pouze prostřednictvím CPK:

- V CPK vyhledá uživatel dokument, o který má zájem. Dostane současně informaci o tom, ve kterých knihovnách je tento dokument dostupný.
- S ověřeným účtem mojeID se uživatel vzdáleně zaregistruje u knihovny, kde si bude chtít požadovaný dokument vyzvednout.

Pokud ve zvolené knihovně dokument dostupný není, má uživatel možnost objednat jej v CPK prostřednictvím MVS:

- CPK v takovém případě vyplní žádost o MVS, kterou odešle cílové knihovně, kde je uživatel registrován.
- Ve formuláři CPK sám předvyplní knihovnu, ze které může být dokument získán, respektive dodá k žádosti o MVS přehled všech knihoven, které dle CPK dokument vlastní.
- Uživatel v CPK potvrdí vůli uhradit náklady spojené s poskytnutím MVS do určeného limitu.
- Cílová knihovna bude mít možnost žádost pouze potvrdit, a tím odeslat zdrojové knihovně, nebo zdrojovou knihovnu změnit a odeslat žádost jinam. Po odsouhlasení zdrojovou knihovnou CPK odečte potřebnou částku z konta uživatele a nasměruje ji k zdrojové - odesílající knihovně. (V případě, že vybraná zdrojová knihovna nemůže/odmítne dokument v rámci MVS odeslat, vybírá a kontaktuje cílová knihovna prostřednictvím CPK další z knihoven, kde je dokument dostupný; není-li už taková, podává uživateli zprávu, že jeho požadavek není možné uspokojit).
- Po přijetí dokumentu cílovou knihovnou bude uživatel prostřednictvím CPK, případně dalších komunikačních kanálů vyznamenal, že je jeho objednávka připravena k vyzvednutí

Název funkce/služby	Specifikace	Způsob realizace	Podmínky realizace
Komplexní nástroj pro MVS v ČR	Rozvoj VPK jako komplexního nástroje pro zajištění meziknihovních služeb v ČR, včetně vazby na SK ČR	Kooperace NK ČR a NTK	Schválení postupu Radou CPK
Propojení eDDO a VPK	Propojení eDDO (NKČR) a VPK – dokončení analýzy a navazující činnosti, které povedou k zapojení NK do VPK a převedení veškeré agendy realizované nyní v eDDO do VPK	Kooperace NK ČR a NTK	Schválení postupu Radou CPK
Distanční uzavírání Smlouvy o využívání EDD ve VPK	Implementace distančního uzavírání Smlouvy o využívání služby EDD do VPK – využití mojeID	Realizace NTK	Souhlas Dilia
MVS s maximálním využitím algoritmizace a zjednodušením byrokracie	Technické řešení stavějící na výsledcích VPK a mechanismes dohodnutých v členských knihovnách CPK	Realizace MZK a NTK	Přesná specifikace zadání a uzavření smluv a zavedení postupů jdoucích nad rámec stávající praxe MVS v knihovnách zapojených do CPK